

Oorlog voor vrede

L. Polman*

Voor veel burgers een vraag, voor de meeste militairen een weet: soms moet een oorlog uitrazen, anders blijft 'ie sudderen en wordt het nooit vrede. Studenten van het Koninklijk Instituut voor de Marine (KIM) weten dat ook. Ze hadden me uitgenodigd om een toelichting te geven op mijn boek *De crisiskaravaan*, over humanitaire interventies in oorlogen. Ik betoog, hier even kort door de bocht, dat humanitaire interventies oorlogen alleen maar van brandstof voorzien en daardoor verlengen. Ik spreek wel vaker een zaal toe. Als die vol burgers zit, gaan na afloop altijd geëmotioneerde vingers de lucht in. 'Maar we kunnen de slachtoffers van oorlogen toch niet aan hun lot overlaten?!' roepen mensen dan wanhopig.

Ook in Den Helder stond ik klaar voor opvang van de emoties, maar de zaal bleef kalm. Voor de KIM-studenten was de zaak namelijk zo klaar als een klont. Als hulp oorlog helpt, moet je niet helpen, einde verhaal. Niet helpen scheelt bovendien in aantallen burgerslachtoffers, want oorlogen duren korter.

Hun vermogen om het doel te laten prevaleren boven emoties, maakt militairen volgens mij betere humanitaire in oorlogssituaties dan 'echte' humanitaire. Jammer genoeg heeft een waaier van burgerorganisaties van interventie in oorlogen zijn *core business* gemaakt. VN en EU: ze grijpen in voordat een strijdende partij een andere de genadeslag heeft kunnen toebrengen. Ze doen dat, domdom, níet door mee te vechten en zo de gedoodverfde winnaar te helpen sneller een einde aan de oorlog te maken, maar sturen weëige waarnemersmissies en blauwhelm-light operaties, die in het beste geval een oorlog alleen maar op 'pauze' kunnen zetten. En dan hopen dat partijen tot inzicht komen, de strijdbijl begraven en na verkiezingen de macht gaan delen. Met name partijen die de oorlog aan het verliezen waren, juichen zo'n staakt-het-vuren toe. Voor hen is het een mooie gelegenheid om op adem te komen, bij te eten,

de wapens te olieën en nieuwe recruten te werven. De sulfste interventies in oorlogen zijn die door humanitaire hulporganisaties. Kijk naar de vluchtelingenkampen van de UNRWA (*United Nations Relief and Works Agency*) voor Palestijnen. De UNRWA modelleerde de kampen naar die van de UNRRA (*United Nations Relief and Rehabilitation Administration*) voor Europese vluchtelingen tijdens en na de Tweede Wereldoorlog. Met het essentiële verschil dat de UNRRA onder het opperbevel van de geallieerde strijdkrachten viel (met 'united nations' werden destijds de geallieerden bedoeld) en dat het doel van de operatie, *resettlement*, boven alles prevaleerde. In *no time* werden de vluchtelingen 'verwerkt' en in 1947 was de operatie klaar. Het gedoe met de kampen voor Palestijnen duurt al sinds 1948. Het zijn staten-in-staten, bevoorraad door de VN en vele tientallen particuliere hulporganisaties. De bewoners zitten er al 60 jaar en over nog eens 60 jaar zitten ze er waarschijnlijk nóg, de illusie te koesteren dat ze de oorlog nog best kunnen winnen, omdat die nooit eindigde. Als de zorg voor vluchtelingen in Europa aan particuliere NGO's toevertrouwd zou zijn geweest, zouden we tot de dag van vandaag met opvangkampen voor miljoenen afstammelingen van Sudeten-Duitsers, Franse Hugonoten en Britse Pilgrims opgescheept zitten.

Europa is die dans ontsprongen, maar derde-wereldlandjes zijn de pineut. Die zitten vol met kampen voor vluchtelingen uit oorlogen die op 'pauze' staan. In de kampen bij Goma, aan de grens met Rwanda, creëerden Rwandese Hutu-vluchtelingen met hulp van NGO's hún staat-in-een-staat, van waaruit ze sinds 1994 de oorlog in het Grote Merengebied voortzetten. Zonder de NGO's zouden de Hutu's hun strijd allang hebben moeten opgeven. NGO's hebben het Grote Merengebied de kans ontnomen om oorlog tot vrede te laten leiden.

De studenten in Den Helder wisten vanaf hun eerste les waarschijnlijk al wat hulporganisaties nog steeds niet snappen: als vrede het doel is, is het soms beter om je buiten de oorlog te houden. ■

* Mw. L. Polman is freelance journalist en auteur van 'k Zag twee beren. De achterkant van VN-vredesmissies. In oktober verscheen haar nieuwe boek *De Crisiskaravaan. Achter de schermen van de noodhulpindustrie*. Hierin schetst zij het dilemma van hulpverlening in conflictgebieden.